

METODICKÝ VÝKLAD
k Pravidlům pro žadatele a příjemce – specifická část, verze 2
pro výzvy
MEZISEKTOROVÁ SPOLUPRÁCE (výzva č. 02_23_020)
a MEZISEKTOROVÁ SPOLUPRÁCE PRO ITI (výzva č. 02_23_021)

OTEVŘENÁ VĚDA

Tento metodický výklad upřesňuje popis povinných postupů otevřené vědy uvedených v kap. 2 „Definice používaných pojmů“ a v kap. 5.7.1 „Povinné aktivity“ písm. b) odst. 1 až 3 a písm. c) odst. 1 Pravidel pro příjemce – specifická část verze 2 pro výzvy Mezisektorová spolupráce a Mezisektorová spolupráce pro ITI (dále jen „SPpŽP“).

Tento metodický výklad platí pouze pro výše uvedenou verzi SPpŽP v původním znění s účinností od 23. 10. 2023, **neplatí pro SPpŽP ve znění Metodického dopisu č. 1 s účinností od 2. prosince 2025 k této verzi SPpŽP.**

V SPpŽP se v kap. 2 „Definice používaných pojmů“ uvádí:

Plán správy dat (Data management plan / DMP)

Plán správy dat je dokument, který popisuje nakládání s výzkumnými daty během projektu a po jeho skončení. Jedná se o ekvivalent anglického pojmu „data management plan“. Plán správy dat musí věcně odpovídat vzoru pro program Horizont Evropa, viz <https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>, a pro jeho tvorbu se doporučuje použít vhodný digitální nástroj.

K tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- obsah Plánu správy dat musí věcně odpovídat vzoru pro program Horizont Evropa. Ten zahrnuje 7 klíčových oblastí: 1) Popis a shrnutí dat, která budou během projektu využita nebo generována - informace o typu dat a formátech datových souborů, které budou použity, předpokládaný objem dat, původ dat atd.; 2) Zajištění FAIR dat - nalezitelnost (perzistentní identifikátory, které budou použity), dostupnost (všechny repozitáře, které budou použity), interoperabilita (informace o standardech, formátech a slovnících pro data a metadata) a opětovné využití dat a metadat - informace o licencích a nástrojích / softwaru / modelech pro tvorbu a validaci/interpretaci/opětovného použití dat); 3) Správu dalších výstupů výzkumu (nad rámec dat a publikací); 4) Alokace zdrojů pro správu dat (odhadované náklady na správu, ukládání, uchovávání dat; osoba/útvár/tým, který bude zodpovědný za správu dat a zajištění jejich kvality); 5) Zabezpečení dat během projektu a po jeho skončení; 6) Etické (a právní) aspekty pro správu dat a 7) Ostatní. Každá z těchto klíčových oblastí ve vzoru Plánu správy dat obsahuje doprovodné otázky, které usnadní příjemcům Plán správy dat vypracovat a průběžně ho aktualizovat. Plán správy dat projektů OP JAK musí pokrýt každou z výše uvedených oblastí, ale nemusí odpovídat explicitně na každou otázku, pokud tato není pro daný projekt relevantní. Tento fakt však musí příjemce vysvětlit, tj. uvést v Plánu správy dat. Pro tvorbu Plánu správy dat je doporučeno použít vhodný digitální nástroj, např. DSW (Data Stewardship Wizard), který umožňuje Plán správy dat v požadované šabloně vygenerovat;

V SPpŽP se v kap. 5.7.1 písm. b) odst. 1 až 3 uvádí:

Ad b) otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím

1. Příjemce je povinen **zajistit otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím**¹ souvisejícím s výsledky výzkumu v projektu, pokud v projektu vzniknou. Zejména musí zajistit:

a. uložení strojově čitelné elektronické finální vydavatelské verze nebo konečné verze recenzovaného rukopisu přijatého ke zveřejnění (tj. ve verzi po zapracování připomínek vzešlých z recenzního řízení) do důvěryhodného repozitáře neprodleně po dni publikování;

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- **recenzovanými vědeckými publikacemi se rozumí publikační výsledky typu J (recenzovaný odborný článek), B (odborná kniha), C (kapitola v odborné knize) a D (stať ve sborníku)** podle Definice druhů výsledků dostupných na www.isvavai.cz. Pozn.: recenzovaný odborný článek zahrnuje article (původní článek), review (přehledový článek) a letter (krátké sdělení);
- **za neprodleně po dni publikování se považuje uložení publikace do repozitáře bez zbytečného odkladu, tedy jakmile je to technicky možné;**
- **dnem publikování se rozumí den publikování u vydavatele, a to digitální formy publikace;**

b. okamžitý otevřený přístup k uložené publikaci za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY 4.0)²; monografie a jiné dlouhé textové formáty mohou být zpřístupněny za podmínek veřejné licence vylučující úpravu publikace či její komerční užití (např. CC BY-NC 4.0, CC BY-ND 4.0, CC BY-NC-ND 4.0);

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- **okamžitým přístupem se rozumí přístup bez časového embarga;**
- **otevřeným přístupem se rozumí přístup bezplatný, trvalý a neomezený;**
- podmínkou **poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY 4.0)** se rozumí **možnost dalšího opakovaného využití a**
- **pokud vydavatel neumožňuje licenci CC BY, lze ve výjimečných případech uznat restriktivnější licenci. Tuto skutečnost je nutné prokázat. I přesto je příjemce povinen zachovat si dostatečná majetková práva**, tj. při uzavírání (licenční) smlouvy s vydavatelem je potřeba, aby autoři/instituce nepřeváděli majetková práva, tzn. neudělovali výhradní licenci vydavateli, ale udělovali vydavateli pouze licenci nutnou k vydání publikace, která autorovi/instituci zachová možnost zveřejnit publikaci pod veřejnými licencemi Creative Commons. (Pozn.: Licenční smlouvou získává nabyvatel licence právo užít dílo konkrétním způsobem a rozsahu, které by měly být stanoveny ve smlouvě. Poskytnutím nevýhradní licence není autor/instituce omezen v dalším užívání díla a v rozsahu jeho použití. Autor může dílo užívat sám nebo poskytnout další nevýhradní licence jiným.);

¹ Vědeckými recenzovanými publikacemi se rozumí publikační výsledky typu J (recenzovaný odborný článek), B (odborná kniha), C (kapitola v odborné knize) a D (stať ve sborníku) podle Definice druhů výstupů, které jsou samostatnou přílohou Metodiky 17+; Č.j.: 26822/2017-OMP; dostupné z https://www.isvavai.cz/dokumenty/definice_druhu_vysledku.pdf.

² Creative Commons licence jsou soubor veřejných licencí, které přinášejí nové možnosti v oblasti publikování autorských děl a posilují pozici autora při rozhodování za jakých podmínek bude dílo veřejně zpřístupněno. Licence [CC BY](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) – umožňuje dílo volně sdílet (rozmnožovat a distribuovat prostřednictvím jakéhokoli média v jakémkoli formátu) a upravovat (remixovat, změnit a vyjít z původního díla pro jakýkoli účel, a to i komerční) za jediné podmínky uvedení původce. Výklad dalších variant viz souhrnný odkaz <http://www.creativecommons.cz/licence-cc/varianty-licence/>.

2. příjemce (nebo autoři) jsou **povinni uchovat si k publikaci autorská majetková práva** v takovém rozsahu, aby bylo možné stanoveným povinností vyhovět;

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- pokud vydavatel neumožňuje licenci CC BY, lze ve výjimečných případech uznat restriktivnější licenci. Tuto skutečnost je nutné prokázat. I přesto je příjemce povinen zachovat si dostatečná majetková práva;

3. **metadata uložených publikací** v repozitáři musí být veřejně dostupná a strojově čitelná v souladu s FAIR principy a Obecným doporučením metadatového popisu.³

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- za **metadata publikací** uložených v repozitáři v souladu s FAIR principy a Obecnými doporučeními metadatového popisu se považují **metadata související s publikací, a nikoliv přímo publikace samotná**.

V SPpŽP se v kap. 5.7.1 písm. c) odst. 1 uvádí:

Ad c) Správa výzkumných dat

1. Příjemce je povinen **zajistit správu výzkumných dat**, shromážděných či vytvořených v průběhu řešení projektu odpovědně v souladu s FAIR⁴ principy, a to zejména těmito prostředky:

- a. vypracováním Plánu správy dat⁵ v souladu s FAIR principy a jeho pravidelnou aktualizací. Aktuální plán předkládá příjemce společně s první ZoR. Další povinnosti jsou uvedeny v kap. 7.2.1.1 PpŽP – specifická část;

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- příjemce předloží Plán správy dat jako přílohu Zprávy o realizaci vždy dle požadavku ve výše uvedeném postupu; současně platí, že v případě, že v Plánu správy dat dojde ke změně, která má vliv na informace vykazované v ZoR včetně skutečností vykazovaných v indikátorové soupisce, předkládá příjemce Plán správy dat v příslušné ZoR průběžně;
- b. uložením výzkumných dat, zejména těch spjatých s vědeckou recenzovanou publikací, co nejdříve do důvěryhodného repozitáře dle Plánu správy dat.

k tomuto postupu se tímto metodickým výkladem upřesňuje, že:

- uložení výzkumných dat do důvěryhodného repozitáře⁶ se týká zejména **podkladových dat spjatých s recenzovanou publikací** potřebných k ověření výsledků prezentovaných v publikaci nebo **jakýchkoli jiných dat** spjatých s dalšími (nepublikačními) výsledky výzkumu nebo dat, která nejsou spjatá s žádným konkrétním výsledkem výzkumu, ale mohou být využitelná i mimo projekt. Tzn. není vyžadováno uložení „veškerých dat“ shromážděných či vytvořených v rámci projektu. Zda se budou do repozitáře ukládat surová („raw“) nebo zpracovaná data, záleží na oborových zvyklostech, kontextu a typu shromážděných či vytvořených dat.

³ Viz Obecné doporučení pro metadatový popis výzkumných výstupů a výzkumných dat <https://doi.org/10.48813/yt6w-6h15>.

⁴ Bližší popis FAIR principů je možné nalézt např. zde: <https://www.go-fair.org/fair-principles/>.

⁵ Plán správy dat je dokument, který popisuje nakládání s výzkumnými daty během projektu a po jeho skončení. Jedná se o ekvivalent anglického pojmu „data management plan“. Pro tvorbu Plánu správy dat se doporučuje využít digitální nástroj a obsahově vycházet ze vzoru DMP pro program Horizon Europe viz <https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>.

⁶ Viz Příručka postupů otevřené vědy dostupná na webu OP JAK zde: <https://opjak.cz/dokumenty/otevrena-veda/>